

डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली अंतर्गत संशोधन विषयक प्रस्तावांना प्रशासकीय मान्यता व निधी वितरीत करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,

शासन निर्णय क्रमांक : कोकृवि ११२३/प्र.क्र.२४/७-अ,

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय विस्तार, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक : ३१/०३/२०२३

वाचा :- १) वित्त विभाग, अर्थसंकल्पीय भाषण सन २०२२-२३.

२) डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली यांचे डॉबासाकोकृवि/संशो-३/
२१८/२०२२, दि.३१.०१.२०२३

३) महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे यांचे क्र.जा.क्र.मकृप/संशोधन/प्र.क्र.२२७/
मुख्यमंत्री निधी/३३५/२०२३, दि.०२.०२.२०२३ रोजीचे पत्र.

प्रस्तावना :-

सन २०२२-२३ या आर्थिक वर्षाच्या अर्थसंकल्पीय भाषणात मा.उपमुख्यमंत्री तथा मा.मंत्री (वित्त) यांनी “वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी व डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली यांना ५० वर्षे पूर्ण होत असल्याने त्यांना संशोधनाकरिता प्रत्येकी रु.५०.०० कोटी रुपयांचा विशेष अनुदान / निधी उपलब्ध करण्यात येईल” अशी घोषणा केली होती. त्यास अनुसरून सन २०२२-२३ या आर्थिक वर्षाकरीता डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली यांना कार्यक्रमावरील खर्चातर्गतच्या लेखाशिर्षाखालील ३१-सहायक अनुदान (वेतनेतर) या बाबीखाली रु.२८.०० कोटी इतका निधी अर्थसंकल्पीत केला असून त्यापैकी रु. २५.०० कोटी इतका निधी संशोधनाकरीता उपलब्ध करून देण्यात येणार आहे. यासंदर्भात राज्यातील कृषि विद्यापीठांना संशोधन विषयक प्रस्ताव सादर करण्याबाबत कळविण्यात आले होते. त्यानुसार डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली या कृषि विद्यापीठाचे संशोधनविषयक एकूण रु.२५००.०० लक्ष रकमेचे प्रस्ताव महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे यांच्यामार्फत शासनास प्राप्त झालेले आहेत. त्यासनुसरून संशोधनासाठीच्या प्रस्तावांना मान्यता देण्याची व सन २०२२-२३ या आर्थिक वर्षात संशोधनाकरीता निधी वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

राज्यातील कृषि विद्यापीठातील संशोधन विषयक कार्याला गती मिळावी याकरिता डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली या कृषि विद्यापीठाच्या एकूण १३ संशोधन विषयक प्रस्तावांच्या रु.२५००.०० लक्ष रक्कमेस प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

अ. क्र.	प्रकल्प	प्रकल्पाचे ठिकाण	प्रकल्पाचे उद्दिष्ट	प्रकल्प राबविणारी संस्था	प्रकल्प किंमत (रुपये लाखात)
१.	भात जातीची जलद पैदास व वाणांच्या चाचण्यांबाबत संशोधन.	प्रादेशिक कृषि संशोधन केंद्र, कर्जत.	१) रॅपिड जनरेशन अँडव्हान्समेंट (आरजीए) तंत्राद्वारे वेगवान प्रजननद्वारे भात जातीच्या विकासाचा कालावधी कमी करणे. २) मार्कर असिस्टेड सिलेक्शन (MAS) द्वारे लक्षित वैशिष्ट्यांसाठी विविध भात वाणांच्या रोपांची जलद तपासणी करणे. ३) भाताच्या वाणांच्या जलद विकासासाठी, अजैविक ताण सहनशील वाणांचे संशोधन करणे.	डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली	४४१.००
२.	फळे, भाज्या, फुले, मसाले पिके इत्यादींचे वनस्पतीजन्य (फायटो केमिकल्स) रासायनिक पृथक्करणाद्वारे संशोधन करणे	वनशास्त्र महाविद्यालय, दापोली.	१. औषधी, सुगंधी वनस्पती आणि फळे पिकांच्या फायटोकेमिकल विश्लेषणाचे प्रमाणीकरण काढण्याची प्रक्रिया २. पिकांपासून चरबी, लिपिड आणि आवश्यक तेले काढणे, वेगळे करणे आणि शुद्ध करणे.	डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली	४०२.००
३.	हवामान बदलास अनुसरून कृत्रिम बुद्धिमत्ता आणि प्रगत ताण व्यवस्थापन यावर संशोधन	कृषि विद्या विभाग, कृषि महाविद्यालय, दापोली.	१. कृत्रिम बुद्धिमत्ता तंत्रज्ञानाद्वारे कोकणातील विविध पिकावरती वातावरणातील बदलामुळे होणाऱ्या अनिष्ट परिणामाबाबत संशोधन करणे. २. जैविक व अजैविक ताण सहन करणेकरीता विविध पिकांसाठी तंत्रज्ञान विकसित करणे.	डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली	२५०.००
४.	अचूक शेती व्यवस्थापन संशोधन आणि विद्यापीठ मुख्यालयातील सर्व विषयामधील संशोधनासाठी आर्थिक, सांख्यिकी विश्लेषण प्रयोगशाळा सुविधा.	कृषि अर्थशास्त्र विभाग कृषि महाविद्यालय, दापोली.	१. अचूक शेती व्यवस्थापनाकरिता संशोधन करणे. २. विद्यापीठ मुख्यालयामधील सर्व विषयातील संशोधनासाठी पदव्युत्तर आणि आचार्य पदवी विद्यार्थ्यांना सांख्यिकी विश्लेषण सुविधा पुरविणे. ३. पणन विषयक विविध बाबींचा अभ्यास, विविध नाविण्यपूर्ण पिके व कृषि पुरक व्यवसायांच्या अर्थशास्त्र बाबत संशोधन.	डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली	७३.००
५.	नव्याने स्थापन करण्यात आलेल्या	सुपारी संशोधन केंद्र, दिवेआगार,	१) सुपारी जातीच्या चाचण्या व पीक सुधार, सुपारी आधारित पिक पध्दती, एकात्मिक	डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण	३६.००

	दिवेआगार, जि.रायगड येथे सुपारी, मसाले, औषधी पिके, फळ पिके यावर संशोधन.	ता.श्रीवर्धन, जि.रायगड	व्यवस्थापन तंत्र, काढणी पश्चात व्यवस्थापन व मुल्यवर्धन तंत्र विकसित करणे. २) विविध फळे, भाजीपाला, मसाला पिके या पिकांवर संशोधन करणे.	कृषि विद्यापीठ, दापोली	
६.	नव्याने स्थापन झालेल्या गिरणे, जि.रायगड येथे क्षारयुक्त जमिन सुधारणा, भात बिजोत्पादन आणि एकात्मिक शेती पध्दती संशोधन.	खार जमीन संशोधन केंद्र, गिरणे, जि.रायगड	१. कोकण किनारपट्टी भागातील शेतकऱ्यांना मीठ सहिष्णू तांदळाच्या बियाण्यांचा मुबलक पुरवठा, क्षारयुक्त जमिनीचे योग्य व्यवस्थापन करून भात लागवड क्षेत्र व उत्पादकता वाढविणे. २. एकात्मिक शेती प्रणालीद्वारे सामाजिक-आर्थिक स्थितीच्या उन्नतीसाठी नैसर्गिक संसाधनांचा वापर करणे, मत्स्य कौशल्य विकास कार्यक्रम. ३. विद्यापीठांतर्गत सर्व संशोधन केंद्रांचे माती परिक्षण (Soil Profile) करणे.	डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली	३०६.००
७.	नव्याने स्थापन करण्यात आलेल्या संशोधन केंद्र नापणे, जि.सिंधुदूर्ग येथे ऊस पिकावर संशोधन करणे.	ऊस संशोधन केंद्र, नापणे, जि.सिंधुदूर्ग.	१. अधिक उत्पादन देणाऱ्या जातींची निवड, आंतरपिके, काढणी पश्चात तंत्रज्ञान प्रक्रिया संशोधन करणे. २. पूर्वमशागत, लागवड पध्दती, आंतरमशागत, पाणी, खोडवा, एकात्मिक अन्नद्रव्य, तण व एकात्मिक किड - रोग व्यवस्थापन संशोधन करणे	डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली	८९.००
८.	प्रगत जैवतंत्रज्ञान संशोधन	जैवतंत्रज्ञान कक्ष, कृषि महाविद्यालय, दापोली.	१. आंबा, काजू, कोकम, कंदपिके आणि औषधी वनस्पतींचे इन-व्हिट्रो पुनरुत्पादन तंत्र आणि त्याचे व्यावसायिक उत्पादन यांचे मानकीकरण. २. मार्करच्या सहाय्याने निवड आणि जनुक संपादन करून जैविक आणि अजैविक ताणांसाठी भाताच्या वाणांचा विकास. ३. व्यावसायिक शोषणापासून संरक्षण करण्यासाठी विकसित केलेल्या तांदूळ (ओरिझासॅटिवा) जाती आणि संकरांचे बारकोडिंग. ४. जैवतंत्रज्ञानाच्या तंत्रज्ञानाद्वारे तृणधान्ये आणि कडधान्यांमधील वाणांचा विकास आणि व्यापारीकरण. ५. केळीच्या टिशूकल्चर रोपटीचे व्यावसायिक उत्पादन. G-९, लाल केळी आणि सफेद वेलची आणि टिशूकल्चर मध्ये उद्योजकतेचा विकास.	डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली	१००.००
९.	मध्यवर्ती उपकरण कक्षाचे	कृषि रसायनशास्त्र व मृदशास्त्र	१) कोकणातील विविध प्रकारच्या मृदांमधील मुख्य व सूक्ष्म अन्नद्रव्यांचे मुल्यांकन करणे	डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण	१००.००

	बळकटीकरण करणे.	विभाग, कृषि महाविद्यालय, दापोली, जि.रत्नागिरी.	२) विविध विषयातील पदव्युत्तर व आचार्य पदवी विद्यार्थ्यांसाठी त्यांच्या संशोधनाच्या कामासाठी मध्यवर्ती उपकरण कक्ष सुविधा. ३) राज्याच्या कृषी विभागाकडून तसेच संस्थाकडून प्राप्त झालेल्या माती नमुन्याचे पृथक्करण करणे. अन्नद्रव्यांचे महत्व याबाबत शेतकऱ्यांमध्ये जागृती करणे.	कृषि विद्यापीठ, दापोली	
१०.	विद्यापीठाच्या १९ संशोधन केंद्रावर अत्यावश्यक संशोधन सुविधांचा विकास करणे.	संशोधन संचालनालय, डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली.	१. विद्यापीठांतर्गत १९ संशोधन केंद्रातील केंद्रनिहाय प्राथमिकतेनुसार संशोधनासाठी अत्याधुनिक प्रयोगशाळा उपकरणे यंत्रसामुग्रीचे बळकटीकरण करणे.	डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली	६००.००
११.	बीज तंत्रज्ञान केंद्रांतर्गत संशोधन सुविधांचे आधुनिकीकरण.	बियाणे विभाग, संशोधन संचालनालय, डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली.	१) परवडणाऱ्या किमतीत दर्जेदार बियाणांचा वेळेवर पुरवठा करण्यासाठी अचूक आणि जलद बियाणे चाचणी. २) बियाणे तंत्रज्ञान संशोधनाद्वारे बियाणे प्रक्रिया, प्रक्रिया, पॅकेजिंग, साठवण आणि चाचणीसाठी प्रमाणित कार्य पध्दती प्रमाणित करून बियाण्याची गुणवत्ता वाढवणे. ३) पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांच्या बियाणे तंत्रज्ञानावरील संशोधन, बियाणे नमुन्यांचे विश्लेषण व महसूल निर्मिती करणे.	डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली	३५.००
१२.	वन बीज संशोधन चाचणी व प्रमाणीकरण.	वनशास्त्र महाविद्यालय, दापोली, जि.रत्नागिरी.	१. विविध वन प्रजातींच्या बियाण्याच्या गुणवत्तेचे मूल्यांकन करणे. २. बियाणे प्रमाण प्रयोगशाळा स्थापन करणे. ३. संकटात सापडलेल्या आणि व्यावसायिक औषधी वनस्पतींचे बीज संचय स्थापित करणे.	डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली	६८.००
	एकूण				२५००.००

२. सन २०२२-२३ या आर्थिक वर्षात डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली कृषि या कृषि विद्यापीठास संशोधनाकरीता एकूण रुपये ६९०.०० लाख (अक्षरी रुपये सहा कोटी नव्वद लाख) एवढे अनुदान वितरीत करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

३. या प्रित्यर्थ होणारा खर्च सन २०२२-२३ मध्ये मंजूर झालेल्या अनुदानाखाली खालील लेखाशिर्षाखाली भागविण्यात यावा.

मागणी क्र. डी-३

०१ पीक संवर्धन

१२० इतर संस्थाना सहाय्य

(००)(०७) डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठाला सहायक अनुदान (कार्यक्रम)

३१, सहायक अनुदाने (वेतनेतर), लेखाशिर्ष (२४१५ ००८१)

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२३०३३१२३१४१५३२०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(उमेश चांदिवडे)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

१. मा.मंत्री (कृषि), यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. मा.प्रधान सचिव (कृषि), यांचे स्वीय सहाय्यक, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
३. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
४. सदस्य सचिव तथा महासंचालक, महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे.
५. महालेखापाल, महाराष्ट्र १ / २ (लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई / नागपूर.
६. कुलगुरु, डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली .
७. संशोधन संचालक, डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली .
८. उपविभागीय कृषि अधिकारी, दापोली .
९. जिल्हा कोषागार अधिकारी, दापोली .
१०. मुख्य लेखा परिक्षक, स्थानिक निधी लेखा, कोकण भवन, नवी मुंबई.
११. उप मुख्य लेखा परिक्षक (वरिष्ठ) स्थानिक निधी लेखा, कोकण भवन, नवी मुंबई.
१२. जिल्हा लेखा परिक्षा अधिकारी, स्थानिक निधी लेखा, रत्नागिरी .
१३. वित्त विभाग (व्यय १ / अर्थसंकल्प - १३ / अर्थसंकल्प-१९), मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
१४. कक्ष अधिकारी, कार्यासन क्रमांक - २अ, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१५. कार्यासन ७-अ (निवडनस्ती), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.